

קבלת עדות מעם הארץ

פ"א (ט"ז ע"ב)

ששה דברים נאמרו בעמי הארץ: אין מוסרין להן עדות, ואין מקבלין ממנו עדות...

פ"א (כ"ט ע"א)

דתניא, אמר רבי יוסי: מפני מה הכל נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה - כדי שלא יהא כל אחד ואחד הולך ובונה במה לעצמו, ושורף פרה אדומה לעצמו. אמר רב פפא: כמאן מקבלין האידינא סהדותא מעם הארץ, כמאן - כרבי יוסי.

1. ר"פ (פ"א ט"ז ע"ב) (פ"א ט"ז ע"ב)

ואי קשיא לך הא דאמרינן התם כמאן מקבלין סהדותא האידינא מעם הארץ כמאן כר' יוסי יהוא עם הארץ דהתם לאו כעם הארץ דהכא הוא דאילו התם ליתיה במקרא ובמשנה אבל בדרך ארץ ובמצות איתיה כגון דלא חשיד אשבועתא ואגזלנותא.

נ"ב (פ"א ט"ז ע"ב)

וקשיא לן אי חשיד אפי' חכם נמי, ועוד מדקאמרינן הכא כמאן כרבי יוסי דחייש לאיבה ש"מ פליגי רבנן עליה. ואיכא למימר אע"ג דאמרינן כרבי יוסי לא פליגי רבנן עליה, דלא אשכחן מאן דפליג אמתני' דקתני נאמנין על טהרת יין ושמן ולא אשכחן תנא דפריש בה טעמא אחרינא, והא דאמר רב פפא כמאן מקבלין סהדותא מינייהו, לאו משום דשמעינן תנא דאמר לא מקבלין אלא משום דבסתם לא פקיעי ולא דייקי [ולית לן לקבולי מינייהו אלא] משום איבה מקבלין מינייהו כרבי יוסי וה"ה לרבנן, וכיוצא בזה בתלמוד הרבה, ועם הארץ דהתם ליתיה לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ ומסתמא קאמר דחשיד, ובוודאי דהכי דייקא מילתא דהכא בסתם עם הארץ דאיתיה בדרך ארץ והתם כולה שמעתא בעם הארץ דליתיה אפילו בדרך ארץ.

2. ר"א (פ"א ט"ז ע"ב)

ולא ידענא מה היה קשה לו לרב אלפס מההוא דחגיגה דקאמר כמאן מקבלין סהדותא מעם הארץ דאדרבה מהתם מוכח שפסול לעדות כדאמר הכא דאין מקבלין ממנו עדות אלא שצריכין אנו להכשירן ולקבל מהן עדות שאם היינו מרחקים אותן ביותר היו עושין דת לעצמם וממנין להם דיינים מתוכם. כדאמר רבי יוסי התם (חגיגה שם) מפני מה אמרו הכל נאמנים על טהרת יין ושמן כל השנה כולה כדי שלא יהא כל אחד ואחד הולך ובונה במה לעצמו ושורף פרה אדומה לעצמו. ואהא קאמר רב פפא כמאן מקבלין סהדותא האידינא מעייה כרבי יוסי. משמע אע"פ שמן הדין לא היה לנו לקבל עדות מעייה צריכין למיחש למאי דחייש רבי יוסי. ואי מיירי התם בעם הארץ שאין בו שום פסול כמו שכתב רב אלפס ז"ל למה יהא פסול לעדות. אלא ודאי פסול הוא וצריכין להכשירו משום דרבי יוסי.

ב"א (פ"א ט"ז ע"ב)

ומפשיט דברי הרא"ש משמע דעם הארץ דליתיה בתורה ובדרך ארץ אף על פי שהוא פסול מקבלין סהדותיה מדרבי יוסי. וזה הפך סברת הרמב"ם. ולפי זה יש לתמוה על רבינו שתפס סברת הרמב"ם והניח סברת הרא"ש ולא עוד אלא שלא הזכיר סברת אביו כלל. ולכך אני אומר דסבירא ליה לרבינו שהרא"ש פוסק דלא כרבי יוסי ורב פפא דאמר כמאן מקבלין וכו' לא לפסוק הלכה כרבי יוסי נתכוון ולא ללמדנו שבימים ההם היו מקבלין עדות מעם הארץ אלא לא היו מקבלין ולא בא אלא לומר שצריך להתיישב בדבר והכי קאמר לרבי יוסי יש לחוש לעדי עמי הארץ ולהכשירם אבל אנן לא קיימא לן הכי אלא כברייתא דפסחים דאין מוסרים להם עדות וכו' וסתם עם הארץ ליתיה בתורה ובדרך ארץ.

3. ר"ן (פ"א ט"ז ע"ב) (פ"א ט"ז ע"ב)

אבל רש"י ז"ל פירשה שם בפ' חומר בקדש דהא דהכא פליגי אדר' יוסי ותרווייהו מיירי בעם הארץ דליתיה בתורה אבל דרך ארץ ומצות מיהא איכא וכל כי האי גונא דכשר לעדות אלא דסבירא להו לרבנן לכתחלה לא מקבלין והאידינא דמקבלין סמכינן אדר' יוסי וזה נראה נכון יותר.